



<http://kefad.ahievran.edu.tr>

## Ahi Evran Üniversitesi Kırşehir Eğitim Fakültesi Dergisi

ISSN: 2147 - 1037

### Spor Yapan ve Spor Yapmayan (Sedanter) Lise Öğrencilerinin Meraklılık Düzeylerinin Belirlenmesi

Bekir Barış CİHAN  
Ebru ARAÇ ILGAR

DOI:10.29299/kefad.2018.19.02.016

[Makale Bilgileri](#)

Yükleme:13/03/2018 Düzeltme:11/05/2018 Kabul:14/07/2018

#### Özet

Meraklılık hayatın bütün aşamalarında olumlu veya olumsuz yönlerden insan davranışlarını sürekli etkileyen bir kavramdır ve öğrenme sürecinin de ateşleyicisi olarak kabul edilmektedir. Bu araştırmanın amacı spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin meraklılık düzeylerini belirlemek ve meraklılık düzeyinin cinsiyet, yaş, sınıf, ekonomik durum ve okul durumlarına göre farklılaşıp farklılaşmadığını incelemektir. Araştırmanın örneklemini; 2016–2017 eğitim-öğretim yılında, Yozgat ilinde öğrenim gören 132 kız ve 153 erkek (N=285) öğrenci oluşturmuştur. Veri toplama aracı olarak, Demirel ve Coşkun (2009) tarafından Türkçeye uyarlanan, “Meraklılık Ölçeği” kullanılmıştır. İkili küme karşılaştırmaları için normal olmayan testlerden Mann Whitney-U testi; üç veya daha fazla küme karşılaştırmaları için normal olmayan testlerden Kruskal Wallis-H Testi, normal testlerden Tek Yönlü Varyans Analizi kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirliği,  $p<0,01$  düzeyinde 0.91 bulunmuştur. Verilerin analizi sonucu öğrencilerin meraklılık düzeylerinde yaşa göre; 14 yaş (13,04;  $p<0,05$ ) lehine anlamlı farklılık çıktığı; cinsiyete göre; kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre ( $U= 7148,500$ ;  $p<0,05$ ) meraklılık düzeylerinin daha yüksek olduğu bulunmuştur. Ayrıca, ekonomik duruma göre meraklılık düzeylerinde; ekonomik durumu iyi olanların (8,710;  $p<0,05$ ) lehine anlamlı farklılık tespit edilirken, spor yapan ve yapmayan öğrencilerin meraklılık düzeylerinde; anlamlı bir fark tespit edilmemiştir. Sonuç olarak; spor yapmanın, meraklılık düzeyinde etkili bir değişken olmadığı, meraklılığın daha çok yaş, cinsiyet ve ekonomik durum gibi değişkenlerden etkilendiği söylenebilir.

**Anahtar Kelimeler:** Meraklılık, Spor, Katılım

**Sorumlu Yazar:** Bekir Barış Cihan, Dr. Öğr. Üyesi, Bozok Üniversitesi, Türkiye, bekirbaris\_cihan@hotmail.com ORCID ID:0000-0002-3107-3849

Ebru Araç Ilgar, Dr. Öğr. Üyesi., Bozok Üniversitesi, Türkiye, ebruarac@hotmail.com , ORCID ID: 0000-0002-0442-1158

1649

Bu araştırma 15-18 Kasım 2017 tarihinde düzenlenen 15. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi'nde sözlü bildiri olarak sunulmuştur.

## Giriş

İnsan; yaşamın başlamasıyla beraber etrafında olup bitenleri anlamaya çalışarak, keşfetme, öğrenme ve algılamaya yönelik ilk deneyimlerini yaşarlar. Çevreyi keşfetmeyi ve dünyayı anlamayı sağlayan merak duygusu, bireyin gelişmesini sağlar. Meraklılık insan hayatının tüm aşamalarında ve her yönden insan davranışlarını sürekli etkileyen bir kavramdır. Meraklılık çocuk gelişimini etkileyen bir kuvvet (Stern, 1973 ve Wohlwill, 1987) ve eğitimdeki öğrenme isteğini arttıran en önemli motivasyon araçlarından birisi olarak tanımlanmaktadır. İnsanın keşif yapılabilmesi için merak duygusunun uyarılması gerekmektedir (Day, 1982).

Eğitim psikolojisi içerisinde belli bir yer edinen merak (Deci ve Ryan, 1982) son yıllarda da kişilik psikolojisi içinde dikkati çeken bir özellik olarak ilgi odağı olmuştur (Akt. Acun vd., 2013). Merak geniş anlamda yeni bilgi edinme arzusu ve keşif davranışını harekete geçiren yeni duyuşal deneyim olarak tanımlanırken (Litman ve Spielberger, 2003), Piaget (1952) merakı, bilginin artması için gereklilik, Bruner (1966) türlerin yaşamda kalması için önem taşıyan zorunlu özellik, Freud (1915) bilgiye susamışlık, Maslow (1970) kişinin psikolojik gelişmesinde önemli bir element olarak açıklamışlardır (Akt. Reio, 1997). Merak, "bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan istek" şeklinde anlatılan bir kavram (TDK, 2017) ve öğrenme sürecinin ateşleyicisi olarak kabul edilmektedir (Demirel ve Coşkun, 2009).

Modern öğrenme teorisinin insanın sorulara cevap bulmak için motivasyon değişkenleri aramasına neden olduğu düşünüldüğünde (Berlyne, 1954), öğrenme merakı; kişilerin tam kapasite ile öğrenme isteğini güdülemektir. Bu açıdan merak, bu yüzyılın ideal insanının en anlamlı yeteneği olarak gösterilmektedir (Mongkondaw ve Supanyoot, 2016). Çevredeki yeni, ilginç, aykırı ya da gizemli öğelerin üzerine gitme; daha fazla öğrenmek için istekli olma; çevreyi inceleyip yeni deneyimler ve daha fazla bilgi edinimi için araştırma ve incelemede ısrarcı olma ile meraklılık, güdülenmenin merkezini oluşturmaktadır (Demirel ve Coşkun, 2009). McReynolds ve arkadaşlarına (1961) göre birey, yeni şeyler bilmeye, yeni kişiler tanımaya ve yeni şeyler keşfetmeye çalışır. Öfke, kaygı, utanç, mutluluk ya da olumlu ve olumsuz ruh halleri gibi duygularında olduğu gibi merakın da yaşanma sıklığı ve yoğunluğu bireysel farklılıklara göre değişir (Silvia, 2008). Ancak merak, birey üzerinde daha fazla öğrenme, keşfetme, dikkatte yoğunlaşma, bilgi ve yeterlik sağlamaktadır. Tüm bu tanımlamalar göz önünde bulundurulduğunda, genel anlamda merak; yeni, zorlayıcı ve belirsiz olayları keşfetmek için duyulan arzu olarak tanımlanabilir (Kashdan ve Silvia, 2009).

Öğrenme ve öğretimin etkililiği büyük oranda bireylerin güdülenme düzeylerine bağlıdır. Merakın, bilgilenme ihtiyacını artırarak, güdülenmeye yol açıp davranışı başlatma ve davranışın yönünü belirlemede önemli bir değişken olduğu düşünülebilir. Günümüzde gençlerin, teknolojinin

sunduğu olanaklar ve görsel işitsel uyarıcılarla çevrili bir ortamda, merakları doğrultusunda davranışa yönelmeleri ve gerçek yaşam becerisi edinmeleri büyük önem taşımaktadır. Çünkü teknolojinin hızlı erişim, yaygın kullanabilme, kolay iletişim kurma imkanı, sosyalleşme, eğitim olanakları sunma gibi olumlu etkilerine rağmen, özellikle ergenlere psikolojik sorunlar, sosyalleşme sorunları, fiziksel ve akademik sorunlar gibi olumsuz etkileri de olabilmektedir (Akar, 2017). “Bu bağlamda öğrencilerin bilgilenme ve gelişme ihtiyacının okullarda ve gerçek yaşamda karşılanabilmesine dönük tedbirlerin alınması, gerçek yaşam becerileri geliştirme programlarının uygulanması, sanatsal, sportif, kültürel faaliyetlerin artırılması en az öğretim kalitesini artırmaya dönük yaklaşımlar kadar önemlidir” (Akar, 2015). Eğitimciler için gerçek yaşam ve problem çözme becerilerini geliştirmek eskisinden daha fazla meraklandırarak uyarıcılara odaklanmayı gerektirmektedir. Gençlerin yaşam becerilerini arttırmak açısından spor aktivitelerinin önemi büyüktür.

Gelişmekte olan ülkelerde olduğu gibi Türkiye de de eğitim programı içerisinde ortaöğretim öğrencilerinin boş zaman faaliyetlerine yönlendirilmeleri öğretimin daha kolay ve kalıcı olmasına yarar sağlarken, eğitimi de zevkli hale getirmektedir. Çünkü alışkanlık haline getirilmiş boş zaman etkinliklerinin, gençlerin kötü alışkanlıklardan koruyacağı düşünülmektedir (Akgül, 2013).

Erişim'e (2006) göre spor, barış, hoşgörü, eşitlik, disiplin, erdem, haz, mutluluk, sevgi ve saygı gibi kavramlarla birlikte; hüznün, keder, stres gibi insani özellikleri de içeren, insanın bütün varlığını etkileyen bir kavramdır. Sahip olunan kültürel, sosyo-ekonomik, kişisel özellikler ya da spora yönelik olumlu tutum geliştirebilecekleri örnek durumların var olması gibi durumlar öğrencilerin değişik sporlara katılımını etkilemektedir (Pepe ve Kuru, 2001). Sporun tüm bireyler üzerinde olumlu etkileri mevcutken yapılan çalışmalarda spor yapmanın çocuklarda psikomotor gelişimi pozitif yönde etkilediği (Öngül ve diğerleri., 2017), fiziksel uygunluk özelliklerini anlamlı düzeyde geliştirdiği (Saygın ve diğerleri., 2005) ayrıca spor yapan öğrencilerin yapmayanlara göre akademik başarısının daha yüksek (Şenses, 2009 ve Şenduran, 2006), sporcu öğrencilerin stresle başa çıkabilmede kendilerine daha çok güvenmekte olduğu , kişisel, sosyal ve genel anlamda daha uyumlu oldukları (Şenduran, 2006), saldırganlık düzeylerinin ise daha düşük olduğu tespit edilmiştir (Bostancı ve diğerleri., 2017).

Merak duygusu ve öğrenme ilişkisi bilişsel konularda olduğu kadar sportif faaliyetlerde de önem taşımaktadır. Bu noktada ilgi ve merakın spor ve spor aktivitelerine yönlendirilmesi incelenmesi gereken bir olgudur. Her insan, merak duygusu ile çevresindeki durumları deneyimlemeye istekli olur. Bu istekler, kişinin öğrenme motivasyonuna olumlu yönde etki ettiği için bu etkilerin kişinin spor yapma eğilimini arttıracığı düşünülebilir. Bu bağlamda, özellikle genç yaşta insanın spor yapma durumlarının merak duygusu ile doğrudan ilişkili olduğu söylenebilir.

Bu çalışmanın amacını spor yapan ve spor yapmayan lise öğrencilerinin merak düzeylerinin belirlenmesi ile spor yapan ve yapmayan lise öğrencilerinin meraklılık düzeyinin farklı değişkenlerle ilişkisinin incelenmesi oluşturmaktadır. Bu çerçevede aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

- Öğrencilerin meraklılık ile meraklılık düzeyinin genişlik ve derinlik boyutlarında cinsiyet değişkenine göre farklılık var mıdır?

- Öğrencilerin meraklılık ile meraklılık düzeyinin genişlik ve derinlik boyutlarında yaş değişkenine göre farklılık var mıdır?

- Öğrencilerin meraklılık ile meraklılık düzeyinin genişlik ve derinlik boyutlarında okul değişkenine göre farklılık var mıdır?

- Öğrencilerin meraklılık ile meraklılık düzeyinin genişlik ve derinlik boyutlarında aile ekonomik durum değişkenine göre farklılık var mıdır?

- Öğrencilerin meraklılık ile meraklılık düzeyinin genişlik ve derinlik boyutlarında spor yapma değişkenine göre farklılık var mıdır?

### **Yöntem**

Araştırmanın hedef evrenini, 2016–2017 eğitim-öğretim yılında, Yozgat İli merkez ilçede ortaöğretime devam eden öğrenciler oluşturmuştur. Araştırmanın örneklemi ise farklı okullarda öğrenim gören 285 (132 kız ve 153 erkek) sporcu ve öğrenciden oluşmuştur.

### **Veri Toplama Aracı**

Veri toplama aracı olarak, Demirel ve Coşkun (2009) tarafından Türkçe 'ye uyarlama çalışması yapılan "Meraklılık Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçek, iki alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar "genişlik" (27 madde) ve "derinlik" (20 madde) olarak adlandırılmıştır. "Genişlik", kişinin geniş kapsam ve çeşitlilikteki bilgileri incelemesidir. Meraklılık özelliğinin bu boyutunda kişi teşvik edici çeşitli deneyimler yaşamayı arzular. "Derinlik" ise kişinin belirli bir konu, fikir, kişi ile ilgili merak duyması ve bunlarla ilgili bilgiler süreklilik gösterecek biçimde öğrenmeye çalışmasıdır. Bu boyutta kişi ilgilendiği özel bir alan yada konuya ilişkin olabildiğince ayrıntılı araştırma yapmak ve kazanımlarını arttırmak ister (Fulcher, 2004, aktaran Demirel ve Coşkun, 2009).

Meraklılık ölçeği toplam 47 maddeden oluşmaktadır. Ölçek maddelerine ilişkin yanıtlar "Çok Uyuyor", "Kısmen Uyuyor", "Çok Az Uyuyor", "Çok Az Uymuyor", "Kısmen Uymuyor", "Hiç Uymuyor" olarak Likert tipi derecelendirilmiştir. Meraklılık İndeksi 3. versiyonun güvenilirliği  $p < 0,01$  düzeyinde .93 olarak bulunmuştur. Bu çalışmada ölçeğin güvenilirliği,  $p < 0,01$  düzeyinde .91 olarak belirlenmiştir.

## Verilerin Analizi

Meraklılık ölçeğinden elde edilen puanların belirlenmesinde, tanımlayıcı istatistik tekniklerinden X ve Ss değerleri kullanılmıştır. Verilerin analizine başlarken alt problemler için ayrı ayrı normallik testleri yapılmıştır. Verilerin normallik durumu Kolmogorov-Smirnov ve Shapiro-Wilks testleri ile incelenmiştir. İkili küme karşılaştırmaları için normal olmayan testlerden Mann-Whitney-U testi; üç veya daha fazla küme karşılaştırmaları için normal olmayan testlerden Kruskal-Wallis-H Testi ve normal testlerden Tek Yönlü Varyans Analizi (Anova) kullanılmıştır.

Grup büyüklüğünün 50'den küçük olması durumunda Shapiro-Wilks, büyük olması durumunda Kolmogorov-Smirnov testi, puanların normalliğe uygunluğunu incelemeye kullanılan iki testtir. Analizde istatistiksel (null) hipotez "puanların dağılımı normal dağılımdan anlamlı farklılık göstermez" şeklinde kurulduğu için hesaplanan p-değerinin  $\alpha=.05$ 'den büyük çıkması, bu anlamlılık düzeyinde puanların normal dağılımından anlamlı (aşırı) sapma göstermediği, uygun olduğu şeklinde yorumlanır (Büyüköztürk, 2014).

## Bulgular

Bu bölümde katılımcıların meraklılık düzeyleri ve meraklılık düzeyinin alt boyutlarının değişkenlere göre değerlendirilmesine yönelik bulgulara ve buna bağlı yorumlara yer verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların yaşlarına ilişkin kruskal wallis h testi sonuçları

	Yaş	N	Sıra Ortalaması	Sd	$\chi^2$	p	Anlamlı Fark
Meraklılık	14 Yaş	31	184,63	4	13,04	,011	14 -15 Yaş/14-17 Yaş
	15 Yaş	30	119,42				
	16 Yaş	80	150,68				
	17 Yaş	124	132,7				
	18 Yaş	20	147				
Genişlik Boyutu	14 Yaş	31	171,68	4	9,102	,059	
	15 Yaş	30	115,6				
	16 Yaş	80	152,63				
	17 Yaş	124	135,89				
	18 Yaş	20	145,23				
Derinlik Boyutu	14 Yaş	31	197,02	4	18,198	,001	14-15 Yaş/14-17 Yaş
	15 Yaş	30	127,53				
	16 Yaş	80	146,88				
	17 Yaş	124	129,33				
	18 Yaş	20	151,68				

Çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılık testinden aldıkları puanların yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir ( $\chi^2(sd=4, n=285) =13,04; p<0.05$ ). Yapılan U testine

göre 14 Yaş (37,52) ile 15 Yaş (24,27) ve 14 Yaş (100,65) ile 17 Yaş (72,34) arasında 14 Yaş lehine anlamlı fark tespit edilmiştir.

Analiz sonuçlarında, çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılık testinin genişlik boyutundan aldıkları puanlarda yaş değişkenine göre anlamlı bir fark bulunmazken ( $\chi^2(sd=4, n=285) = 9,102; p > 0.05$ ) Derinlik boyutundan aldıkları puanların yaş değişkenine göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı tespit edilmiştir ( $\chi^2(sd=4, n=285) = 18,198; p < 0.05$ ). Yapılan U testine göre 14 Yaş (37,56) ile 15 Yaş (24,22) ve 14 Yaş (108,19) ile 17 Yaş (70,45) arasında her iki yaş aralığında da 14 Yaş lehine anlamlı fark tespit edilmiştir.

Tablo 2. Katılımcıların cinsiyetine ilişkin mann whitney u testi sonuçları

	Grup	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplamı	U	P
Meraklılık	Kadın	132	165,34	21825,50	7148,500	,000
	Erkek	153	123,72	18929,50		
Genişlik Boyutu	Kadın	132	165,08	21791,00	7183,000	,000
	Erkek	153	123,95	18964,00		
Derinlik Boyutu	Kadın	132	161,75	21350,50	7623,500	,000
	Erkek	153	126,83	19404,50		

Öğrencilerinin meraklılık, meraklılık düzeyinin genişlik ve derinlik boyutlarının cinsiyete göre anlamlı bir farkın olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile hesaplanmıştır. U değeri ve %95 güven aralığında anlamlılık düzeyine göre meraklılık ile meraklılık düzeyinin genişlik ve derinlik boyutlarında kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında anlamlı fark olduğu bulunmuştur. Meraklılık boyutunda; (U= 7148,500;  $p < 0.05$ ), meraklılık düzeyinin genişlik boyutunda; (U= 7183,000;  $p < 0.05$ ) ve meraklılık düzeyinin derinlik boyutunda; (U= 7623,500;  $p < 0.05$ )'dır.

Sıra ortalamaları dikkate alındığında, meraklılık ile meraklılık düzeyinin genişlik ve derinlik boyutlarında kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre meraklılık düzeylerinin daha yüksek olduğu anlaşılmaktadır. Bu bulgu kız öğrencilerin meraklılık düzeylerinin erkek öğrencilere göre anlamlı düzeyde fazla olduğunu göstermektedir.

Tablo 3. Katılımcıların okul değişkenine ilişkin kruskal wallis h testi sonuçları

	Okul	N	Sıra Ortalaması	Sd	$\chi^2$	P
Meraklılık	Atatürk Anadolu L	89	156,10	2	3,28	,194
	Mimar Sinan Mes. Tek. An. L.	121	136,62			
	Anadolu Lisesi	75	137,75			
Genişlik Boyutu	Atatürk Anadolu L	89	154,98	2	3,624	,163
	Mimar Sinan Mes. Tek. An. L.	121	133,19			
	Anadolu Lisesi	75	144,60			
Derinlik Boyutu	Atatürk Anadolu L	89	156,42	2	5,58	,061
	Mimar Sinan Mes. Tek. An. L.	121	143,69			
	Anadolu Lisesi	75	125,96			

Analiz sonuçları, çalışmaya katılan öğrencilerin üç alt boyut bazında aldıkları puanların okullara göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir. Meraklılık boyutunda;  $\chi^2(sd=2, n=285) = 3,280$ ;  $p > 0.05$ , meraklılık düzeyinin genişlik boyutunda;  $\chi^2(sd=2, n=285) = 3,624$ ;  $p > 0.05$  ve meraklılık düzeyinin derinlik boyutunda;  $\chi^2(sd=2, n=285) = 5,580$ ;  $p > 0.05$  tir.

Tablo 4. Katılımcıların ekonomik durumlarına ilişkin kruskal wallis h testi sonuçları

	Ekonomik Durum	N	Sıra Ortalaması	Sd	$\chi^2$	p	Anlamlı Fark
Meraklılık	Kötü	7	161,50	3	8,710	0,033	İyi- Normal
	Normal	173	132,60				
	İyi	101	160,98				
	Çok İyi	4	106,25				
Derinlik Boyutu	Kötü	7	168,14	3	4,518	0,211	
	Normal	173	136,05				
	İyi	101	154,49				
	Çok İyi	4	109,25				

Analiz sonuçları, çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılık testinden aldıkları puanlar ailelerin ekonomik durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir.  $\chi^2(sd=3, n=285) = 8,710$ ;  $p < 0.05$ . Anlamlı farkın kaynağını tespit etmek için yapılan U testine göre normal (127,46) ile iyi (154,70) arasında ailesinin ekonomik durumu iyi olanlar lehine anlamlı fark tespit edilmiştir.

Analiz sonuçları, çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılığın derinlik boyutu testinden aldıkları puanlar ailelerin ekonomik durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir.  $\chi^2(sd=3, n=285) = 4,518$ ;  $p > 0.05$ .

Tablo 5. Katılımcıların meraklılık düzeylerinin genişlik boyutunun aile ekonomik durumuna ilişkin one way anova testi sonuçları

Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	p	Anlamlı Fark
Gruplar arası	3,805	3	1,268		,030	İyi- Normal
Gruplar içi	117,339	281	,418	3,037		
Toplam	121,144	284				

Analiz sonuçları, çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılık testinden aldıkları puanlar ailelerin ekonomik durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığını göstermektedir. [F=3,037, (sd=3-281, n=284) p<0.05]. Anlamlı farkın hangi ekonomik durumlar arasında olduğunu tespit etmek için yapılan Scheffe testine göre; İyi (X=4,7037) ile Normal (X=4,4624) arasında “iyi” lehine anlamlı fark bulunmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların spor yapma durumuna ilişkin mann whitney u testi sonuçları

	Spor Yapma Durumu	n	Sıra Ortalaması	Sıra Toplama	U	P
Meraklılık	Evet	128	146,13	18705,00	9647,000	,562
	Hayır	157	140,45	22050,00		
Genişlik Boyutu	Evet	128	145,60	18637,00	9715,000	,630
	Hayır	157	140,88	22118,00		
Derinlik Boyutu	Evet	128	146,93	18806,50	9545,500	,468
	Hayır	157	139,80	21948,50		

Öğrencilerin meraklılık düzeylerinin spor yapma durumlarına göre anlamlı bir farkın olup olmadığı Mann-Whitney U testi ile hesaplanmıştır. Hesaplanan Mann-Whitney U değeri ve %95 güven aralığında anlamlılık düzeyine göre meraklılık ile meraklılık düzeyinin genişlik ve derinlik boyutlarının spor yapma ve yapmama durumları için anlamlı fark olmadığı görülmüştür Meraklılık boyutunda; (U= 9647,000; p>0.05), meraklılık düzeyinin genişlik boyutunda; (U= 9715,000; p>0.05) ve meraklılık düzeyinin derinlik boyutunda; (U= 9545,500; p>0.05) ‘dır.



## Sonuç

Çalışmanın bulguları incelendiğinde, çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılık testinden aldıkları puanların yaşa göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmektedir. 14 Yaş ile 15 Yaş ve 14 Yaş ile 17 Yaş arasında 14 Yaş lehine anlamlı fark tespit edilmiştir. Çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılık testinin genişlik boyutundan aldıkları puanların yaşa göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığı gözlenirken, derinlik boyutunda 14 Yaş lehine anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu durumda yaşı küçük olanların diğer yaş gruplarına göre meraklılık düzeylerinin yüksek olduğu anlamı çıkmıştır. Akgül ve Özdilek'in (2014) yapmış oldukları benzer çalışmada bulgularımızın aksine katılımcıların meraklılık düzeylerinin sınıf değişkenine (yaşa bağlı olarak) göre farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılık ile meraklılığın genişlik ve derinlik boyutlarında cinsiyete göre kız öğrencilerin kız öğrenciler lehine farklılık tespit edilmiştir. Alan yazında çalışmalara bakıldığında Olson (1986), 509 ortaokul öğrencisi örnekleme ile yaptığı çalışmada cinsiyete göre fark tespit etmezken, Demirel ve Çoşkun, (2009) erkeklerin genel merak düzeyleri kızlarınkinden yüksek olduğunu belirtmektedir. "Bu durum toplumun erkeklere meraklı olmaları yönünde davranışlar kazanmada daha etkin rollerin verildiği anlamına gelebilir" şeklinde görüşler mevcuttur (Acun ve diğerleri., 2013). Ancak, yapılan diğer çalışmalar incelendiğinde, meraklılık düzeylerinin karşılaştırılması sonucunda kız ve erkek öğrencilerin ortalama puanlarının anlamlı biçimde farklılaştığı ve farkın kız öğrenciler yönünde yüksek olduğu (Deringöl ve diğerleri., 2010), bay ve bayan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde meraklılık düzeyinin bayan beden eğitimi ve spor öğretmenlerinde yüksek olduğu (Bahadır ve Certel, 2012), kız ve erkek öğrencilerde kız öğrenciler lehine anlamlı farklılaştığı (Turan ve diğerleri., 2012), ve beden eğitimi ve spor yüksek okulu öğrencileri üzerinde yapılan diğer bir çalışmada kız öğrencilerin lehine meraklılık düzeyinde farklılaşma tespit edilmiştir (Turan, 2015). Bu sonuçlar çalışma sonucumuzu destekler niteliktedir.

Analiz sonuçları, çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılık ve iki alt boyut bazında aldıkları puanların okullara göre anlamlı bir şekilde farklılaşmadığını göstermektedir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılık ve genişlik alt boyutundan aldıkları puanların ailelerin ekonomik durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaştığı görülmüştür. Her ikisinde de ailesinin ekonomik durumu iyi olanlar lehine anlamlı fark tespit edilmiştir. Bu durum meraklılık özelliğinin kültür, çevre ve diğer etkenlere göre şekillenmekte olabileceğini düşündürmektedir. Ancak meraklılığın derinlik boyutu testinden alınan puanlar ailelerin ekonomik durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşmamaktadır. Benzer şekilde Akgül ve Özdilek (2014) yapmış oldukları çalışmada

katılımcıların meraklılık düzeylerinin ekonomik duruma göre farklılık göstermediğini tespit etmişlerdir.

Çalışmaya katılan öğrencilerin meraklılık düzeylerinin spor yapma durumlarına göre anlamlı bir fark olmadığı görülmüştür, ancak çalışma kapsamında ele alınan meraklılık ve meraklılığın alt boyutlarının tümünde spor yapanlar lehine olumlu yönde bir artış olduğu tespit edilmiştir. Spor yapan öğrencilerde sıra ortalamalarının yüksek olmasının sporun meraklılık düzeyindeki artışa neden olmasından kaynaklandığı söylenebilir.

Sonuç olarak; meraklılık düzeyinin fiziksel aktivite, yaş, cinsiyet ve ekonomik durum değişkenlerinden etkilendiği görüşü desteklenmektedir.

Araştırma bulguları doğrultusunda aşağıdaki öneriler sunulabilir:

Eğitimciler aileleri günlük aktivitelerle çocuk merakını artırmak için teşvik etmelidirler.

Merak düzeylerinin gelişmesi için özellikle uygulama derslerinin artırılması önerilmektedir.

Meraklılık özelliğinin öğretmen adaylarına öğrencilere nasıl kazandırılacağı eğitimi verilmelidir.

Meraklılık ve cinsiyetin her seviyede araştırılması ve meraklılık boyutlarındaki farkların nedeni konusunda araştırmalar yapılmalıdır.

Literatürde Meraklılığın manüplatif, algısal, kavramsal ve kompleks merak olarak dört türde açıklandığı görülmektedir. Cinsiyet, yaş, fiziksel aktivite ve ekonomik durum değişkenlerinin ileriye dönük olarak meraklılığın farklı türlerine göre incelenmesi önerilebilir.

### Kaynaklar

Acun N., Şahin K. Ve Zekavet K. (2013) . Merak ve keşfetme ölçeği II: Açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizleri ve güvenilirlik çalışması. *Türk Psikoloji Yazıları*, Haziran 2013, 16 (31), 74-85,

Akar, F. (2015). Purposes, causes and consequences of excessive internet use among Turkish adolescents. *Eurasian Journal of Educational Research*, 60, 35-56.

Akar, F. (2017). Purposes and characteristics of internet use of adolescents. *Pegem Eğitim ve Öğretim Dergisi*, 7(2), 257-286

Akgül, S. (2013). *Farklı eğitim kurumlarında öğrenim gören ortaöğretim öğrencilerinin sportif rekreasyon etkinliklerine yönelmede meraklılık düzeylerinin etkisinin araştırılması (Kütahya ili örneği)*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Dumlupınar Üniversitesi, Kütahya.

Akgül, S. ve Özdilek, Ç. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinin meraklılık düzeylerinin araştırılması (Kütahya ili örneği). *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 41, 255-264.

- Bahadır, Z. ve Certel Z. A. (2012). Research on curiosity levels of physical education and sports teachers, (Kayseri Province Sample). *Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi Ve Spor Bilimleri Dergisi*, 3, 340-348.
- Berlyn, D. E. (1954). A theory of human curiosity. *British journal of psychology*, 45(3) 180-191.
- Bostancı Ö., Oda B., Kenan, Ş. ve Erail, S. (2017). 11–13 yaş öğrencilerin spor yapma durumlarına göre iyimserlik ile saldırganlık düzeylerinin incelenmesi, *Atatürk Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi*, 19(4):205-217
- Büyükoztürk, S. (2004). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Yayıncılık.
- Day, H. I. (1982). Curiosity and the interested explorer. *Performance and Instruction*, 21, 19-22.
- Deci, E. L. ve Ryan, R. M. (1982). Curiosity and self-directed learning: The role of motivation in education. L. Katz, (Ed), içinde *Current topics in early childhood education 4* NJ: Alex Pub.
- Demirel, M. ve Coşkun, Y. D. (2009). Üniversite öğrencilerinin meraklılık düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(18),111-134.
- Deringöl Y, Yaman Y, Özsarı İ ve Gülten Ç. (2010) Matematik, fen bilgisi, sosyal bilgiler ve sınıf öğretmen adaylarının bilgisayarla ilişkin öz-yeterlik algıları ile meraklılık düzeyleri arasındaki ilişki. International Conference on New Trends in Education and Their Implications, 11-13 November, Antalya-Turkey 492-497
- Erişim, C. (2006) Spor, olimpiyatlar, ahlak ve fair play, toplumsal açıdan spor. 12.10.2017 tarihinde [www.sporbilim.com](http://www.sporbilim.com) adresinden erişilmiştir.
- Kashdan, T. B. ve Silvia, P. J., (2009). Curiosity and interest: The benefits of thriving on novelty and challenge. C. R. Synder ve S. J. Lopez, (Ed.), içinde, *Oxford handbook of positive psychology* (367-375). USA: Oxford University Press.
- Litman J.A. ve Spielberger C. D., (2003). Measuring epistemic curiosity and its diverse and specific components. *Journal of personality assessment* 80(1) 75-86.
- McReynolds, P., Acker, M. ve Pietila, C. (1961). Relation of object curiosity to psychological adjustment in children. *Child Development*, 32(2), 393-400.
- Mongkondaw O. ve Supanyoot W., (2016). Guidelines for enhancing learning curiosity of non-formal student using daily life context, SHS Web of Conferences, (ERPA 2016)
- Olson, E. (1986). "Measurement of curiosity in junior high school students " Retrospective Theses and Dissertations

- Öngül, E., Bayazıt B., Yılmaz O. ve Güler M. (2017). Oyun ve fiziki etkinlikler dersinin çocuklarda seçilmiş motorik özellikler üzerine etkisi, *Spor Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 2(1), 45-52.
- Pepe, H. ve Kuru, E. (2001). Spor yapan ve yapmayan bayanların sosyo-ekonomik seviyelerinin araştırılması. *Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 21(3), 209-221.
- Saygın, Ö., Polat, Y. ve Karacabey, K. (2005). Çocuklarda hareket eğitiminin fiziksel uygunluk özelliklerine etkisi. *Fırat Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 19(3), 205-212.
- Silvia, P. J. (2008). Appraisal components and emotion traits: examining the appraisal basis of trait curiosity. *Cognition and Emotion*, 22, 94-113.
- Stern, D. N. (1973). *The interpersonal world of the child*. New York: Basic Books.
- Şenduran, F. (2006). *Askeri liselerde sporcu öğrencilerle sporcu olmayan öğrencilerin problem çözme, strese karşı koyabilme, uyum becerileri ve başarı düzeyleri*. Yayınlanmamış Doktora Tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.
- Şenses, M. (2009). *Trabzon merkezde bulunan bazı ilköğretim okullarında 7. ve 8. sınıfta okuyan lisanslı sporcu öğrencilerle lisansız öğrencilerin okul ders başarılarının karşılaştırılması*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Trabzon.
- TDK, (2017). Türk dil kurumu güncel, sözlük. 12.12.2017 tarihinde <http://www.tdk.gov.tr> adresinden erişilmiştir.
- Turan, M. B., Kömür, Z., Aydoğan, M. ve Demirel, M. (2012). Curiosity levels of university student studying in the various departments. *The Online Journal of Recreation and Sport*, 1, 19-26.
- Turan, M. B. (2015). *Beden eğitimi ve spor öğretmenliği bölümünde öğrenim gören öğrencilerin meraklılık düzeyleri ile öğrenme stilleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Erciyes Üniversitesi, Kayseri.
- Wohlwill, J. F. (1987). Introduction. In D. Görlitz & J. F. Wohlwill (Eds), içinde *Curiosity, imagination and play* (1-21). Hillsdale, NJ: Erlbaum